

Posudek bakalářské práce Gabriely Pokorné „Nespisovné jazykové prostředky v prózách Petry Soukupové“

Užívání nespisovného jazyka, především obecné češtiny, patří k příznačným a závažným rysům současné české literatury. V souvislosti s tím je jistě důležité, aby byla popsána specifika toho, jak s nespisovností ve svých dílech operují jednotliví spisovatelé. Bakalářská práce Gabriely Pokorné se zaměřuje na podobu jazyka v dílech Petry Soukupové, která bezpochyby patří k významným představitelkám dnešní české prózy.

Bakalářská práce, jež svým rozsahem překračuje obvyklý objem prací tohoto typu (88 stran), je rozdělena na část obecnou a část analytickou. První část (s. 9–45) zahrnuje jednak podkladové materiály k dílu Petry Soukupové, jednak výklady historicko-teoretické. Po stručném životopise spisovatelky následuje užitečný přehled názorů kritiků na prózy Petry Soukupové (včetně jejich jazyka) spolu s návrhem pozice Soukupové v literárním kontextu. Další kapitola pojednává (s využitím řady odborných studií) o diferenciaci českého jazyka – možná až příliš detailně a někdy nezcela uspořádaně (srov. např. citát z článku Václava Ertla, který se na s. 21 objevuje mezi odkazy na práce mnohem novější; článek navíc omylem není uvedena v seznamu citované literatury, ale v doplňkovém seznamu literatury prostudované). Stručně, ovšem se zajímavými doklady, se pak probírá vývoj uplatnění nespisovnosti v české umělecké literatuře.

Hlavní část práce, nazvaná *Jazyková analýza románů Petry Soukupové* (s. 36–79), je zcela náležitě věnována třem podstatným prózám Soukupové (*K moři*, *Zmizet*, *Marta v roce vetřelce*). Autorka analýzy sleduje velké množství jazykových jevů a v obsáhlých výčtech pečlivě uvádí četné doklady. Ve vztahu k tématu bakalářské práce zde ovšem vznikají určité problémy.

Vzhledem k charakteru literárních textů a stylu Petry Soukupové není možné omezovat se na nespisovné (resp. substandardní) jazykové prostředky, ale je třeba soustavně si všímat jejich relací s výskytem prostředků spisovných (tzv. hovorových, neutrálních a někdy i knižních). Autorka na řadě míst práce tyto relace zaznamenává a komentuje, vedle toho však do svých výkladů zahrnuje i poukazy na četné prostředky, které se v zásadě do napětí mezi spisovností a nespisovností nezapojují; jde zejména o lexikální jednotky, jako jsou spisovná deminutiva, vlastní jména, odborná pojmenování, některé výrazy cizího původu apod. (srov. např. s. 46, 48, 66, 68, 78). Celkově komplikovaná ve vztahu k nespisovnosti je oblast syntaxe; spíše než o nespisovnosti lze zde asi hovořit o stylizované oralizaci (a

nepřipravenosti) psaného textu. Autorka na mnoho syntaktických prostředků evokujících orálnost upozorňuje, někde však jde spíše o celkový popis syntaktické výstavby textů.

Výklady o jazyku každé z probíraných próz jsou uspořádány podle jednotlivých jazykových rovin. To je jistě zcela v pořádku, občas se však zařazení výkladů o určitém prostředku nejeví jako zcela patřičné – v rámci syntaxe se tak např. probírá lexikálně vyjádřená intenzifikace (s. 45, 63), zatímco hyperbolizace je zahrnuta do roviny lexikální (s. 66).

Celkově práce obsahuje velké množství údajů o jednotlivých jazykových prostředcích užívaných v prózách Petry Soukupové a podává jejich klasifikaci. Rozsáhlou klasifikaci a exemplifikaci by mohla vhodně doplnit alespoň částečná syntéza vyvozující z velmi hojného uváděného materiálu určité shrnující závěry; závěry jsou ovšem zastoupeny jen v malé míře, sumarizace výsledků je značně stručná.

Autorka práci bezpochyby připravovala pečlivě, přesto však v textu občas nacházíme nepřesnosti a neobratnosti ve vyjadřování. Např. na s. 49 můžeme číst, že se hlásková skupina *ej* „uplatňuje především u verb (*cejtím* [...]) a v infinitivech [...]“. Několik nezcela zdařilých formulací se objevuje v úvodu k práci (s. 7–8): „pasáže teoretické [...] přinášejí autobiografické informace o autorce“; „poté se pokusíme formulovat individuální jazykový styl Petry Soukupové“.

Celkově bakalářská práce Gabriely Pokorné odpovídá požadavkům, které jsou na práce tohoto typu kladeny. Doporučuji ji proto k obhajobě.

Doporučené hodnocení: velmi dobře

V Praze dne 4. června 2015

Prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.,
Ústav českého jazyka a teorie komunikace
FF UK v Praze